

Vester Skerninge Friskole

Digital dannelsesplan på Vester Skerninge Friskole

Vi ønsker først og fremmest at styrke fællesskaberne, evnen til fordybelse og de sociale relationer i den virkelige verden, da det er her, grundstenene til at begå sig i verden og et godt liv bliver lagt. Det at forstå andre mennesker, føle empati og skabe en relation til dem, som vi omgiver os med, har de bedste vilkår, når vi kommunikerer ansigt til ansigt. Vi er neurologisk set justerede til hinanden, og vi spejler os i hinanden. Det forudsætter, at vi også kommunikerer med hinanden, som vi gjorde, da hjernen kom til at se ud, som den gjorde og stadig gør.

Arbejdet med at udarbejde en plan for den digitale dannelse på Vester Skerninge Friskole bunder i ønsket om at være med til at klæde børnene på i forhold til, hvordan de skal begå sig i den digitale verden samt hvordan skole, forældre og børn sammen kan være med til at skabe en sund balance mellem digitale miljøer og den virkelige verden.

Den digitale dannelsesplan er lavet med et ønske om et tæt samarbejde og forståelse mellem voksne på skolen, børn og forældre, hvor vi i fællesskab gør holdning til handling.

Planen er udarbejdet af udviklingsgruppen for Digital Dannelse nedsat af skolens bestyrelse i 2020-23.

Indhold:

Anvendelse af alderssvarende aktiviteter på den digitale flade

- Skolen retter sig efter aldersgrænserne på den digitale flade i skoletiden.
- Forældrene bærer ansvaret for, at elevernes aktiviteter på de digitale medier er alderssvarende. Vi forventer, at forældrene orienterer sig i alderskravene til de spil, deres børn spiller – og vi forventer, at forældrene tager aktivt stilling til, om deres barn må spille noget og have profiler på de sociale platforme, de ifølge alderskravet ikke er gamle nok til.

Forældrenes deltagelse i børnenes digitale liv

- Vi forventer, at forældrene involverer sig i elevernes anvendelse af digitale medier og samtidig understøtter et hensigtsmæssigt forbrug og adfærd gennem skoletiden.

Se link: [Medierådet](#)

Digital adfærd ved sociale arrangementer med skolen

- Sociale arrangementer skal være et frirum med fokus på fællesskab, uanset om man er barn, ung, forælder eller ansat på skolen.

Skole- og hjem samarbejdet

- Det digitale dannesarbejde pågår gennemgående fra børnehaveklasse til 9. klasse.
- Det påhviler forældrene at understøtte et balanceret digitalt forbrug, som skolen tilsvarende skaber mulighed for.

Retningslinjer for skoletiden

- Mobiltelefoner, tablets og computere er slukkede og forbliver i tasken/mobilskab/kasse, medmindre de skal anvendes i undervisningen.

Retningslinjer for Farvelade og Klubben

- Farveladen og Klubben: er skærmfri, medmindre der af det pædagogiske personale tages initiativ til f.eks. biograf.

Undervisningsparate børn og unge

- At være undervisningsparat forudsætter, at eleven er udhvilet, og der anbefales derfor en minimering af brug af skærm inden sengetid.

Digital læseplan for Vester Skerninge Friskole

Anvendelse af alderssvarende aktiviteter på den digitale flade

Det er væsentligt at bakke op om de aldersgrænser, der er på den digitale flade. Skolen tager hensyn til dette, og vi forventer, at forældrene bærer ansvaret for hvilke spil og apps, børnene har på deres tablets/smartphones, og at forældrene herigennem sikrer, at børnenes aktiviteter på digitale medier er alderssvarende.

Dette skal ses både i forhold til, at børnene kun får de inputs, som deres hjerner er parate til og i stand til at håndtere, og for at andre forældre har en forsikring om, at deres barn ved besøg ved skolekammerater ikke udsættes for det, der kan være for voldsomt for de fleste. Forskningen beskriver det som, at børnene har en ubeskyttethed, når alt potentielt er tilgængeligt, og det er vanskeligt for børnene at reagere og forsvare sig imod det, de møder på nettet.

Vi anbefaler at man følger aldersgrænserne.

Forældrenes deltagelse i børnenes digitale liv

Vi forventer, at forældrene taler med barnet om, hvad der er god adfærd på nettet og sørger for, at barnet stopper uhensigtsmæssig adfærd og mobning på nettet og de sociale medier.

Herigennem er forældrene med til at støtte op om skolens relationsarbejde, ligesom de ville gøre, når børnene leger sammen og tilbringer tid sammen uden for den digitale verden.

Undersøgelser viser, at engagerede forældre giver en meget mere alsidig og hensigtsmæssigt brug af sociale medier, fordi forældrene er med på sidelinjen, er interesserede, guider, og børnene får herigennem en oplevelse af, at de kan komme til dem, hvis de har set noget ubehageligt eller mærkeligt. På forældremøder skal punktet 'digitale samværsformer' sættes på dagsordenen efter behov således, at der fra skolens side faciliteres en drøftelse i forældregruppen om dette. Ikke nødvendigvis med fælles aftaler som mål, men for at give mulighed for erfaringsudveksling og fælles refleksioner.

Hvis man som forælder oplever uhensigtsmæssig adfærd på sociale medier, opfordres man til at tage kontakt til klasselærerne.

Hjælp til, hvordan I støtter jeres børn i den digitale verden, kan findes her:

<https://redbarnet.dk/foraeldre/din-digitale-vejviser/>

Digital adfærd ved sociale arrangementer med skolen

Vi ønsker som skole at bidrage til at skabe en kultur blandt både børn, unge, forældre og ansatte, hvor billeder og videoer ikke deles uden minimum mundtligt samtykke. Er personen på billedet under 16 år, kræves samtykke fra forældrene (Kilde: Persondataforordningen, GDPR, gældende fra maj 2018).

Morgensang er et mobilfrit rum med fokus på fællesskabet, børn og unge bedes ikke medbringe mobiltelefoner, og hvis de gør, skal den være på lydløs i lommen, inden den afleveres i første time.

Indskolingen bhk.-3. klasse.

Rammer for dannelse i skoletiden:

Da børn fra en tidlig alder kan være disponerede for udvikling af usunde vaner og afhængighed, er det godt med en tidlig indsats. Eleverne i indskoling skal have fokus på leg og læring og dannelse af sociale fællesskaber og spilleregler ansigt til ansigt. De har ikke behov for at bruge deres tid foran en skærm. Når et barn sidder foran en skærm, udstråler det, at det ikke er interesseret i at lege eller at snakke med andre, også selvom det nødvendigvis ikke forholder sig sådan.

Eventuelle medbragte mobiltelefoner skal være slukkede eller på flytilstand og forblive i tasken hele skoledagen. Tablets og computere skal ikke medbringes, ved mindre det er aftalt pga. Særlige behov. Skolen stiller iPads til rådighed, hvis det skal anvendes i undervisningen. Både i skole og Farveladetid har skolen telefoner til rådighed, som man kan låne til at ringe hjem.

Digital dannelse handler blandt andet om, hvordan man agerer på nettet over for hinanden. Mobning og eksklusion fra fællesskabet vil kunne forebygges ved at tage børnenes adfærd på nettet op som et emne i undervisningen. Vi mener, at dette emne er relevant at tage op senest fra 3. klasse. Hvis klassens lærere vurderer, at det er nødvendigt at diskutere dette med klassen tidligere end 3. klasse, kan der arbejdes med det tidligere. I slutningen af 3. klasse vil de hyppigere blive præsenteret for iPads i undervisningen. Læringsprogrammer anvendes i undervisningen, når de bidrager til udvikling af børnenes kompetencer og kreativitet. De samme læringsprogrammer kan også anvendes i hjemmet til at understøtte forståelse og anvendelse i undervisningen. Det kan for eksempel være programmer som 365, Matematikfessor, Stop Motion app, POWTOON og Den Første Læsning.

Rammer for dannelse i Farveladen og Klubben:

Farveladen er et frirum til leg, kreativitet og fællesskaber, så derfor holdes Farveladen skærmfri, medmindre der er tale om, at de ansatte f.eks. holder biograf. Derfor skal eventuelle medbragte telefoner eller tablets være slukkede og blive i tasken, ligesom de skal være i skoletiden.

Rammer for dannelse i Skole-hjem-samarbejdet:

Det digitale dannelsesarbejde skal italesættes på det første forældremøde efter skolestart, idet de fleste børn har adgang til skærme allerede, når de begynder i skole. Forældrene forventes allerede her at tage ansvaret for, hvilke spil og apps børnene har på deres tablets/telefoner, og at forældrene herigennem sikrer, at børnenes aktiviteter på de digitale medier er alderssvarende. Fra skolens side er der IKKE en forventning om eller et krav til, at eleverne har egne smartphones, tablets eller computere.

Mellemtrinnet 4.- 6.klasse

Rammer for dannelse i skoletiden:

Som udgangspunkt er medbragte mobiltelefoner slukkede og placeres i mobilskabet i første time efter morgensang, medmindre de skal anvendes i undervisningen. Hvis børn skal ringe i løbet af skoledagen, kan telefonen på lærerværelset benyttes.

Alle elever fra 4.kl og op skal medbringe deres egen tablet eller bærbare computer. Der er ikke de store krav udover, at den skal kunne afvikle den nyeste version af Office pakken og kunne tilsluttes et Chromecast eller Apple TV. Mærket har ingen betydning. Når brugerne er på skolens netværk, kan skolens printere installeres efterfølgende. Vi ønsker at skabe et læringsmiljø, der giver gode forudsætninger for børnenes læring, udvikling, trivsel og dannelse, derfor anvendes tablet eller bærbar alene ud fra anvisninger fra lærerne i undervisningen. Resten af tiden skal tablet eller bærbar placeres i tasken. Spil og uhensigtsmæssig brug i undervisningen vil efter flere anvisninger kunne medføre inddragelse resten af skoledagen.

På mellemtrinnet er mediefag på skoleskemaet en time om ugen. Her vil børnene lære digitale færdigheder, se mere herom i den digitale læseplan. Mediefaget og trivselstimen rummer også et aspekt af digital dannelse. Her vil børnene komme omkring følgende:

I 4. klasse arbejdes der med digital kommunikation, og hvordan denne kommunikationsform adskiller sig fra kommunikation ansigt til ansigt. Hvordan er man venner *in real life*, og hvordan er man venner i den digitale verden. Vi ønsker at understøtte elevernes sociale kompetencer, men også at understøtte en begyndende kritisk bevidsthed om, at alt, hvad de møder på nettet, ikke nødvendigvis er sandheden. Fortællingen på digitale medier kan udgøre en facade, som eleverne skal lære at forholde sig kritisk til.

I 5. og 6. klasse målrettes samtalen omkring fordele og ulemper ved en digital hverdag, herunder hvordan man styrker sociale kompetencer uden for den digitale verden og hvorledes døgnrytmen og kroppen påvirkes fysisk/biologisk/neurologisk ved brug af digitale redskaber - herunder usunde vaner og afhængighed.

Der arbejdes med at opnå bevidsthed om, hvad man giver tilladelse til/afkald på, når man opretter sig som 'bruger' på forskellige apps - herunder godkendelse af retningslinjer på f.eks. Snap.

Børnene vil få viden om, at der sættes digitale spor, når de færdes virtuelt. De får en forståelse af, hvad et digitalt spor er, og hvordan de kan sætte spor – også på andres vegne. Der arbejdes hen imod, at børnene kender til risikoen for uønsket offentliggørelse. Hvad sker der, når man tager billeder af hinanden? Hvad sker der, når man deler? De får kendskab til, hvad man kan gøre, hvis andre har lagt uønsket indhold op af en selv. De får kendskab til "SletDet" fra Red Barnet.

Ph.D. og forsker Jette Kofoeds forskning viser, at der forekommer mest digital mobning i 5.-8. klasse, og at der blandt eleverne på de trin hersker en uvishedspuls: "Hvem rammer det næste gang?" Udfordringerne ved den digitale mobning er, at det ofte kommer fra anonyme brugere, derfor er det svært at konfrontere vedkommende og ændre adfærden. Børnene eksponeres konstant, det er svært at slippe væk fra digital mobning i modsætning til mobning i skole/fritid, hvor man kan "tage en pause" i andre rammer. Og derudover bliver børnene eksponeret til en "uendelig verden", de oplever, at hele verden kan se det, der på godt og ondt bliver lagt op.

Rammer for dannelse i Skole-hjem-samarbejdet:

Der er et balanceringshensyn i børnenes digitale forbrug i henholdsvis skole og hjem. Ved at have en holdning til den samlede tid, børnene bruger digitalt i skolen, skabes mulighed for, at de enkelte forældres holdning til digitalt forbrug kan balanceres. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at forældrene er opmærksomme på, hvor meget tid, deres børn anvender foran skærme, og at de skal være med til at sørge for, at tiden ikke bliver taget fra noget andet vigtigt som for eksempel motion. Sundhedsstyrelsen kom i august 2019 med en rapport, der viser, at kun 25 % af de unge mellem 11-15 år lever op til deres anbefalinger om en times fysisk aktivitet om dagen.

Overbygning 7.- 9. klasse

Rammer for dannelse i Skoletiden:

Som udgangspunkt er medbragte mobiltelefoner slukkede og placeret i mobilkassen i første time efter morgensang, medmindre de skal anvendes i undervisningen. Hvis de unge skal ringe i løbet af skoledagen, kan telefonen på lærerværelset benyttes. Tabletten eller computeren placeres i undervisningen i tasken, medmindre den skal benyttes. Vi opfordrer til at der kun installeres de apps som skal bruges i undervisningen.

I overbygningen skal den digitale dannelsesproces tage udgangspunkt i refleksivitet, dialog og tillid. Der skal arbejdes med deres forhold til og forståelser af sociale medier. Eleverne skal lære at se sociale medier som læringsmidler og anerkende deres eget ansvar for deres opmærksomhed og vurdere, hvorvidt og/eller hvornår det gavner dem selv og det fælles læringsmiljø. Derfor må refleksivitet være et nøgleord for eleverne.

Eleverne skal opnå en forståelse for, at evnen til fordybelse sættes under pres og bliver dårligere, jo oftere vi 'forstyrres' eller lader os forstyrre af sociale medier eller apps. De skal samtidig også få en forståelse for, hvad der kan ske i et gruppearbejde, hvis de er online og dermed ufokuserede og mangler fordybelse.

Eleverne vil blive undervist i, hvilke betydninger privatindstillinger på digitale medier har og i, hvad det vil sige at have givet app's lov til at hente og dele informationer på ens tablet/mobil/computer. Hvad betyder det for eksempel, hvis man har givet en app lov til at anvende ens kamera, og man dermed potentielt bliver overvåget også på tidspunkter, man ikke ønsker det.

I overbygningen udbygges risikoen ved at anvende de sociale medier, der er blevet italesat på mellemtrinnet, til også at omhandle konsekvenserne af at udsætte andre for uønsket offentliggørelse. Dette gælder både for den elev, der deler, den elev, der bliver delt, og dem, der ser det, der bliver delt.

I overbygningen har de faget digital sundhed fire formiddage om året. Her undervises i forløbene *Kommunikation og identitet på nettet*, *Kampen om din opmærksomhed*, *Persondata og rettigheder* og *Fake news og misinformation*. Derudover kommer SSP Svendborg også hvert år ud og laver et oplæg for alle klasser.

Rammer for dannelse i skole-hjem-samarbejdet:

I overbygningen er eleverne stadig i en alder, hvor der er fart på udviklingen som ungt menneske. De har fortsat brug for hjælp til at navigere på de digitale medier. Det er derfor stadig vigtigt, at forældrene interesserer sig for, hvad de unge foretager sig på nettet, hvordan de agerer over for andre og udstiller sig selv på nettet, hvor meget tid, de bruger ved en skærm, og hvorvidt deres færden på nettet er alderssvarende.

Afsluttende bemærkninger

Den digitale dannelsesplan for Vester Skerninge Friskole vil blive udbygget og/eller nuanceret løbende, idet det er en fælles interesse, at vi opbygger de bedst mulige rammer for at skabe livsduelige børn og unge med appetit på livet, der kan færdes både socialt i ansigt-til-ansigt-kommunikationen og digitalt.

Undervisningsparate børn og unge

Vi forventer, at eleverne møder undervisningsparate op. Undervisningsparat betyder på Vester Skerninge Friskole, at eleverne møder udhvilede, er i mental og fysisk balance og har fået et nærende morgenmåltid.

Vi har alle brug for en god nattesøvn. Nattesøvnen vasker hjernen ren for de affaldsstoffer, der er hobet op i løbet af dagen. Nattesøvnen genopbygger hjernen og lagrer informationer i hukommelsen, den genopbygger kroppens væv, styrker immunforsvaret og holder humøret oppe. Manglende søvn skaber stressreaktioner i kroppen og kan vanskeliggøre læring.

Forudsætningerne for en god nattesøvn indebærer blandt andet, at man i god tid, inden man skal sove, slukker for alle skærme, det vil sige både tv, iPad, computer og smartphones.

Skærmene udsender blåt lys, der dæmper produktionen af søvnhormonet melatonin, og dette bevirker, at man holdes vågen i længere tid, så den naturlige døgnrytme forskydes. Det bliver sværere at komme op om morgenen og sværere at få det antal timers søvn, som kroppen naturligt har behov for.

En god nattesøvn handler også om mental nedlukning inden sengetid. I England viser undersøgelser, at mere end hver tiende teenager tjekker deres telefoner mindst 10 gange i løbet af natten, og derved forstyrres den nødvendige nattesøvn af tanker om, hvorvidt der er nogen, som svarer på beskeder eller indlæg.

At være undervisningsparat handler også om ikke at være i en stresset tilstand – at være i mental og fysisk balance. Anvendelsen af skærme og digitale medier kan for mange børn medføre, at de kommer i en stresstilstand, hvor deres hjerner er i mentalt alarmberedskab.

Der er selvfølgelig også andre faktorer, der kan spille ind i forhold til, om børn og unge oplever stress eller ej. Men når vi taler om skærmenes betydning, handler det om, at de sociale evalueringer, den sociale isolation, den sociale afvisning, den sociale eksklusion og trusler, der kan forekomme på de sociale medier og i computerspillene, stresser børnene. De samme

elementer stresser også i virkeligheden, men ofte er de mere synlige og dermed nemmere at gribe ind overfor.

Derudover stresser det at se ikke- alderssvarende, voldsomme videoer, spille voldsomme spil eller spille tidsindstillede spil. Forældres fravær pga. egen skærmtid kan også være stressende for børnene, der har brug for mental tilstedeværelse og nærvær.

Imran Rashid, læge og forfatter, beskriver begrebet digital forurening, som endnu en stressfaktor. Når både børn og voksne bliver udsat for mange informationer på diverse sociale medier, via beskeder og informationsplatforme, vil langt de fleste mennesker få en stressreaktion, fordi hjernen bliver oversvømmet af informationer. Den digitale forurening vil dermed for mange mennesker føre til impulsive vaner, hvor de bliver dårligere til at præstere på grund af koncentrationsbesvær og dårlig hukommelse. For børn i skolealderen vil dette betyde, at de ikke er undervisningsparate, og det går ud over deres trivsel og indlæring.

Digital læseplan på Vester Skerninge Friskole

	Digital sundhed	Digitale færdigheder og programmer	Forældremøder
Indskolingen (fra midten af 3. klasse)	- Digital kommunikation og adfærd på nettet.	- Log-in procedure med UNI-Login - Åbne/lukke Ipad korrekt - Prøve at skrive lidt i Word - Apps (spil) på Ipads, som understøtter læring - Matematikfessor - Søgmaskiner	Mobil-telefoner Computer-spil

<p>Mellemtrinnet: Indgår i dansk og faget medie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hvad er sociale medier? - muligheder og faldgruber. - Digital kommunikation og adfærd på nettet. - Profilindstillinger, aldersgrænser og reklamer på sociale medier og spil. - Afhængighed og rettigheder. - Rettigheder og billeddeling - Digitale fodspor 	<ul style="list-style-type: none"> - Log-in procedure med UNI-Login - Oprette nye dokumenter - Gemme og hente dokumenter - Udskrive dokumenter - Vælge sprog og anvende stavekontrol - Bruge AppWriter (it-elever) <p>LAYOUT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ændre skrifttype - Ændre skriftstørrelse - Fed skrift (Ctrl+F) - Kursivering (Ctrl+K) - Understregning (Ctrl+U) - Venstrejustering og centrering af tekst <p>INDSÆT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indsæt billede fra fil/internettet/kamera/mobil - bruge genvejstasterne (Ctrl+C), (Ctrl+V) og (Ctrl+X) - Indsæt figurer- Ombryd tekst (<i>så billedet kan flyttes rundt</i>) <ul style="list-style-type: none"> - Hensigtsmæssig søgning på internettet - Planlægge, optage og redigere film - Billederedigering <p>Programmer: WORD, POWERPOINT og programmer fra skoletube-pakken.</p>	<p>Mobil-telefoner Computer-spil</p> <p>Sociale medier, f.eks. Snap og Instagram</p>
<p>Overbygningen : Indgår i dansk, matematik og faget digital sundhed</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunikation og identitet på nettet - Kampen om din opmærksomhed - Persondata og rettigheder - Fake news og misinformation - Sikkerhed, privatliv og billeddeling - Normer på nettet - At sætte grænser - Loven online - Aktuelle sager indenfor emnet digital dannelse tages løbende op til OB morgensange 	<ul style="list-style-type: none"> - Oprette nye dokumenter - Gemme og hente dokumenter - Udskrive dokumenter - Vælge sprog og anvende stavekontrol - Bruge AppWriter (it-elever) - AI og chat GBT <p>LAYOUT:</p> <p>Linjeafstand, spalteopdeling, sidetal og dato, sidehoved/sidefod, indrykning, punktopstilling, indholdsfortegnelse og litteraturliste.</p> <p>INDSÆT: - links</p> <p>GENVEJSTASTER: Marker alt (Ctrl+A), Opret ny (Ctrl+N), Gem (Ctrl+S) Udskriv (Ctrl+P), Fortryd (Ctrl+Z)</p> <p>Programmer: WORD, POWERPOINT, EXCEL, Geogebra og programmer fra skoletube-pakken.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kildekritik 	<p>Opmærksomhed på digitale samværsformer</p>

Office365:

Alle børn, unge og ansatte har adgang til office365.dk til afvikling i skyen samt adgang til at downloade og installere den fulde Officepakke på 5 enheder (PC el. Mac) samt 5 tablets. Her er

der også adgang til 1 Tb lagerplads på OneDrive. Elever og ansatte får adgang vha. deres UNI-log adgangskoder. Brugernavnet er UNI-log brugernavn efterfulgt af @vskfri.dk

Appwriter:

Som støtte til læsesvage elever benytter vi os af ordforslags- og oplæsningsprogrammet Appwriter til Mac eller som addon til Chromebrowseren. Til iPad/iPhone/Mac hentes programmet programmet via Appstore og aktiveres ved hjælp af UNI-login. Til Android-enheder/pc'er hentes programmet via Google Play og aktiveres ved hjælp af UNI-login

Kildehenvisninger:

Jette Kofoed, forsker og lektor

<https://redbarnet.dk/skole/sikker-paa-nettet/>

Bogen "Sluk" af Imran Rashid

Sundhedsstyrelsens rapport fra 2019 om børns fysiske aktivitet

<https://www.medieraadet.dk/>

Udviklingsgruppen for digital dannelse 2020-2023

Lars Jul (Tovholder)

Jesper Villadsen

Jens Hell

Carsten Kjær

Julie Boye Kørner

Senest opdateret maj 2023